

tet til saadanne Forestillinger, vil see, at den har staaet sig selv i Lyset. Den anden Del, ad hvilken Friheden vil komme, er den, som den navnlig i Fyen begyndte Udvikling paa dette Gebeet er især med at bane. Den ærede Landstingsmand, der havde Ordet (Frølund), berørte dette Gebeet; men jeg tillader mig at antage, at han der er temmelig fremmed. Der er i forskellige Egne af Fyen i Løbet af de sidste Aar fremkommet ikke mindre end 10] frie Betalingskoler ved Siden af Sognekolerne. Disse „Friskoler“ bestaae alene ved de Bidrag, som vedkommende Forældre yde for deres Børns Undervisning — Bidrag, der adskillige Steder, hvor Kredsen er lille, ere meget betydelige — i Forbindelse med et lille Tilskud, som det for et Par Aar siden oprettede „Selskab“ for den danske Almueskole har seet sig istand til at give. Det vil maaffee være i de Herrer's Grindring, at der i forrige Session her i Thinget blev omdeelt et i Begyndelsen af 1857 udkommet lille Skrift af mig om bemeldte Selskab og den Sag, hvorom det har samlet sig. Omdelingen var foranlediget ved Ytringer paa et andet Sted, som jeg kun paa denne Maade kunde imødegaae. At saamange Bønder ved Siden af de Bidrag, de have at yde til Almueskolevæsenet, have være villige til at gjøre saa betydelige Offerelser for at staae deres Børn en Undervisning, de sætte Pris paa, troer jeg maa ansees for en særdeles betydningsfuld og glædelig Kjendsgjerning. So mere man nu vil frømme Vaandet i Almueskolen, og skærpe Skoletvangen, des flere Friskoler vil der blive oprettet, indtil Nødvendigheden af at have Skoletvangen opgaaer for Regjeringen og Rigsdagen. Men det er klart, at det er en kostbar Sag for de enkelte Paagældende at føre dette Bevis, og det synes billigt og ønskeligt, at man imødekommer den vaaguende Trang. Men i ethvert Tilfælde er det min Forvisning, at Skolefriheden vil trænge sig igennem — Morgenrøden bebuder Dagen.

Nørgaard: Jeg havde ikke tænkt paa at ville begjære Ordet i denne Sag, og det er saameget mindre saldet mig ind, som jeg i Grundten kan tiltræde det Væsentlige af, hvad der

blev udtalt af den Sde Landstingsmand for 2den Kreds (Frølund), og dog var det en Ytring af den ærede Landstingsmand, der har givet mig Anledning til at begjære Ordet. Dersom jeg opfattede den ærede Landstingsmand rigtig, udtalte han sig om det Betslige i at see Bønderhøjskolerne som Udværter eller unaturlige Udværter fra Almueskolerne. Jeg troer ikke, at der er en saadan Forbindelse imellem Højskolerne og Almueskolerne, at de første paa nogen Maade kunne siges at være naturlige eller unaturlige Udværter fra de sidste. Der træde ganske andre Forhold frem ved Højskolen. Confirmationsalderen er afsluttende for Almueskolerne, og Højskolerne's Elever komme frivillig frem i en ganske anden Alder og med ganske andre Undervisningsgjenstande. Disse Skoler staae for mig som en rigtig og kort Del til at bringe Selvstændighed frem blandt Folket og som den korteste Del, man vel for Tiden kan tænke sig i saa Henseende, og har den ærede Landstingsmand ikke Noget imod, at Folkeoplysningen fremmes og navnlig for at styrke vor Constitution, fremmes saa hastig som mulig, saa maa han efter min Mening virkelig ikke betegne den Maade og de Midler, hvorved det skal fremmes, paa den Maade, som stæet er. Jeg seer ingen saadan Forbindelse imellem disse to Skoler, Højskolen og Almueskolen; det er i alt Fald en meget lille Forbindelse, selv om Højskolen og en Almueskole ved et enkelt Tilfælde ere Naboer. Det vil da i alt Fald kun træffe paa faare faa Steder i et Amt, og nogen egentlig Forbindelse er der dog slet ikke tilstede alligevel, da Højskolen selvfølgelig maa have andre Læregjenstande. Jeg troer derfor ikke, at det gaaer an at sammenblende disse to Skoler, Højskolen og Almueskolen, med hinanden, og endnu mindre at betegne Højskolerne som unaturlige eller urigtige Udværter fra Almueskolerne.

Frølund: Jeg skal ganske i Almindelighed give mig den Frihed at bemærke, at den ærede Spørger dog neppe kan vide, hvad jeg i Henseende til det af ham Ansørte veed eller ikke veed, og at jeg dog kjender noget til det, som han mener, at jeg ikke kjender til. Jeg